

## Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamiseksi (ilmanlaatudirektiivi)

Tekninen lautakunta 15.04.2026  
113/00.04.00/2026

Asian valmistelija:  
Ympäristötarkastaja Pasi Hellsten, p. 040 135 4516

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta ympäristönsuojelulain muuttamiseksi.

Ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2008/50/EY) muutoksen (EU) 2024/2881 kansallinen täytäntöönpano edellyttää muutoksia ympäristönsuojelulakiin.

Keskeinen tavoite on parantaa ilmanlaatua EU:n alueella jo vuoteen 2030 mennessä. Ilmanlaadun turvaamiseksi lain nojalla säädetyt raja-arvoja ja muita ympäristönsuojeluvuorokäytännön vaatimuksia ja -tavoitteita muutettaisiin tiukemmiksi uudistetun ilmanlaatudirektiivin mukaisesti. Lakiin lisättäisiin ilmanlaadun seurantaan koskevia uusia säännöksiä ja vastuita täsmennettäisiin.

Keskimääräisen altistumisen seurannan edustavuutta laajennettaisiin perustamalla nykyisen yhden alueyksikön lisäksi uusia alueyksiköitä. Ilmanlaadun seuranta laajennettaisiin uusilla supermittausasemilla, joilla seurattaisiin myös sellaisia epäpuhtauksia, joille ei aseteta ympäristönsuojeluvuorokäytännön vaatimuksia tai -tavoitteita. Ilmanlaadun seurantamenetelmiin ja mittauksen edustavuuden arviointiin lisättäisiin mahdollisuus käyttää mallintamissovelluksia.

Ilmanlaatuvaatimusten ja –tavoitteiden noudattamisen varmistamiseksi muutoksia tehtäisiin myös ilmanlaadun parantamista koskevien suunnitelmien liittyviin velvoitteisiin. Esityksessä olisi täysin uusia vaatimuksia muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta. Lakiin lisättäisiin uusia säännöksiä ilmanlaatuun liittyvästä tiedottamisesta. Uudistetun direktiivin täytäntöönpano edellyttää lukuisia muutoksia nykyiseen laki- ja asetustason sääntelyyn.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 7.5.2026.

Oheismateriaalit: Hallituksen esitysluonnos

Esittelijä: Tekninen johtaja Kurvinen Jaakko

Päätösehdotus: Tekninen lautakunta päättää antaa ympäristöministeriölle seuraavan pykäläkohtaisen lausunnon:

1. Ilmanlaadun turvaaminen, seuranta, hallinta, tiedottaminen ja mittausten laadunvarmennus (142 a–142 d, 143, 144, 144 a, 144 b ja 209 §)

Lausunto: Kannatamme mallinnuksen ja muun teknisen seurannan hyödyntämistä ilmanlaadun arvioinnissa. Vastustamme kuitenkin jyrkästi sitä, että mallinnus- tai seurantakustannuksia siirrettäisiin kunnille. Ilmanlaadun seuranta on luonteeltaan valtakunnallinen tehtävä, jonka teknisestä toteutuksesta ja rahoituksesta tulee vastata valtion, erityisesti Ilmatieteen laitoksen. Kunnilla ei ole taloudellisia eikä henkilöstöresursseja ylläpitää mittausasemia tai hankkia kalliita mallinnuksia. Seurannan tulee kohdentua riskialueille, eikä siitä saa muodostua pienten kuntien yleistä maksuvelvollisuutta.

2. Ilmansuojelusuunnitelma (145 ja 145 a–145 c §)

Lausunto: Pidämme suunnitelmallisuutta tärkeänä, mutta edellytämme, että valtio tuottaa suunnitelmien perustaksi tarvittavan taustadatan, mallinnukset ja asiantuntija-arviot maksutta. Kuntien roolin tulee rajoittua paikallisten toimenpiteiden koordinointiin ja toteuttamiseen, ei laajojen asiantuntijaselvitysten rahoittamiseen.

3. Ilmansuojelun etenemissuunnitelma (145 d–145 e §) Lausunto: Ennaltaehkäisevä suunnittelu on kannatettavaa, mutta hallinnollinen taakka on pidettävä kohtuullisena. Pienten kuntien kohdalla tulee ensisijaisesti suosia alueellisia, usean kunnan yhteisiä etenemissuunnitelmia valtion ohjauksessa ja tuella.

4. Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma (146 ja 146 a §) Lausunto: Kannatamme tiedottamista ja neuvontaa koskevia velvoitteita. Sen sijaan pakottaviin paikallisiin rajoitustoimiin, kuten liikenteen tai lämmityksen rajoittamiseen, tulee suhtautua erittäin varovaisesti. Toimien tulee olla suhteellisia, eikä niistä saa aiheutua asukkaille kohtuutonta haittaa tai taloudellista rasitetta.

5. Suunnitelmien määräajat, päivittäminen, laatimismenettely, tiedottaminen ja tietojen toimittaminen (147 ja 147 a §) Lausunto: Ehdotetut määräajat ovat kunnille haastavia niiden rajallisten resurssien vuoksi. Valtion on varmistettava, että kunnat saavat Ilmatieteen laitokselta tarvittavat taustatiedot ja mallinnukset viipymättä ja maksutta, jotta määräajat ovat realistisia ilman ostopalveluiden käyttöä.

6. Raja-arvojen määräaikojen pidentäminen ja päästöosuuksia koskevat poikkeukset (147 b, 148 ja 148 a §)

Lausunto: Kannatamme esitystä erittäin vahvasti. Suomen pohjoinen sijainti, talvinen lämmitystarve ja liukkaudentorjunta eivät saa johtaa sanktioihin tai lisäkustannuksiin kunnille. Valtion tulee vastata keskitetysti kaukokulkeuman ja muiden poikkeusperusteiden laskennasta, jotta kunnat eivät joudu hankkimaan asiantuntijapalveluja todentaakseen näitä osuuksia.

7. Vireillepano-oikeus, muutoksenhaku ja valitusoikeus (186, 186 a, 190, 191, 194 a, 194 b ja 195 §)

Lausunto: Oikeusturvan vahvistaminen on tärkeää, mutta vireillepano-oikeuden laajentaminen ei saa johtaa tilanteeseen, jossa

kunnat joutuvat kohtuuttomasti perusteettomien valitusten kohteeksi. Menettelyjen tulee olla selkeitä ja niiden on huomioitava kuntien tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet ilmanlaatuun, erityisesti kaukokulkeuman osalta.

8. Valtioiden rajat ylittävät epäpuhtaudet ja yhteistyö (211 a §)

Lausunto: Kannatamme ehdotusta. Kansainvälinen yhteistyö ja siihen liittyvä diplomatia kuuluvat valtion vastuulle. Paikallisia toimijoita tai kuntia ei tule velvoittaa kompensoimaan naapurimaista tulevia päästöjä omilla rajoitustoimillaan.

9. Ehdotuksen vaikutukset (HE-luonnoksen luvut 4.2.1–4.2.3)

Lausunto: Arvio vaikutuksista kuntatalouteen on mielestämme liian optimistinen. Seurannan laajentaminen ja uudet suunnitteluvälitteet aiheuttavat merkittäviä piilokustannuksia. Kuntien taloustilanne ei mahdollista uusien hallinnollisten tehtävien hoitamista ilman täysimääräistä valtion rahoitusta.

10. Muut huomiot esityksestä

Lausunto: Suomen ilmastolliset erityispiirteet on huomioitava läpileikkaavasti. Puun pienpoltto on olennainen osa Suomen energiajärjestelmää ja huoltovarmuutta. Sen rajoittaminen ei saa johtaa asukkaiden lämmityskustannusten nousuun. Ensisijaisina keinoina tulee käyttää neuvontaa, ohjausta ja vähäpäästöisen teknologian kehittämistä, ei pakollisia kieltoja. Valvonnan ja seurannan tulee olla keskitettyä valtion toimintaa, jotta kuntien hallinnollinen ja taloudellinen taakka ei kasva kohtuuttomaksi.

Päätös: